

Nr 220.

Av herr Nilsson, Bror, och herr Gustavson, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av statens veterinärbakteriologiska anstalt m. m.

Kungl. Maj:t har i proposition nr 129 föreslagit riksdagen omorganisation av statens veterinärbakteriologiska anstalt.

I sitt den 16 december 1942 avgivna betänkande rörande omorganisation av nämnda anstalt hade de sakkunniga funnit det önskvärt, att vid anstalten inrättades en befattning för bekämpande av fjäderfäsjukdomar och en för bekämpande av pälsdjurssjukdomar. De sakkunniga funno sig dock böra föreslå att tills vidare endast skulle inrättas en gemensam befattning såsom konsulent i fjäderfä- och pälsdjurssjukdomar. Denne borde på uppdrag av anstalten företaga tjänsteresor till de platser, på vilka utredningar om uppkomsten av ifrågavarande sjukdomar behövde företagas samt tillhandagå vederbörande djurägare med de upplysningar och råd, som kunde vara av betydelse för sjukdomarnas förebyggande och bekämpande. Då konsumenten icke befunde sig på resor borde han tjänstgöra vid anstalten och därvid särskilt fullgöra arbetsuppgifter, som sammanhänge med bekämpandet av förevarande sjukdomar. Tjänsten föreslogs böra anordnas såsom arvodestjänst med ett arvode av 10 000 kronor. För befattningshavaren skulle i likhet med vad som gäller för konsumenten i svinsjukdomar vissa bestämmelser i civila icke-ordinariereglementet tillämpas. Samma kompetensvillkor som för avdelningslaboratorerna inom anstalten borde vidare gälla för ifrågavarande befattningshavare. Liksom på sin tid gällde för svinkonsumenten ifrågasatte de sakkunniga, att nu ifrågavarande befattningshavare skulle i början av sin verksamhet beredas tillfälle att under förslagsvis sex månader företaga resor för att studera de praktiska detaljerna i förenämnda djurs skötsel.

I sitt yttrande över sakkunnigeförslaget har statskontoret icke sett sig i stånd att i nuvarande läge förordna anvisande av medel för anställande av ifrågavarande konsulent.

Lärarkollegiet vid Veterinärhögskolan har liksom i huvudsak styrelsen för högskolan, såvitt angår en befattning såsom fjäderfäkonsulent, bland annat framhållit, att behovet av befattningen ifråga torde vara obestridligt.

Föredraganden har framhållit, att inrättandet av en befattning såsom konsulent i fjäderfä- och pälsdjurssjukdomar vid statens veterinärbakteriologiska anstalt givetvis skulle vara till stort gagn för höns- och pälsdjursuppfödarna. I nuvarande statsfinansiella läge och med hänsyn till den anbefallda löne- och prispolitiken har föredraganden dock icke funnit sig kunna för närvarande tillstyrka inrättandet av en sådan befattning.

Frågan om inrättande av en tjänst för bekämpande av fjäderfäsjukdomar kan anses ha sin upprinnelse i en framställning, som Sveriges fjäderfäavelsförening gjorde hos Kungl. Maj:t den 28 februari 1939. Föreningen anhöll då om statsbidrag för budgetåret 1939/40 å 11 500 kronor för anställande hos föreningen av en i hönssjukdomar specialutbildad veterinär och för anskaffande av vissa instrument för föreningens försökslaboratorier.

Av de därvid hörda myndigheterna tillstyrkte medicinalstyrelsen bifall, därvid styrelsen dock ifrågasatte att ett resestipendium till en början borde anvisas för att bereda fullgod utbildning under förslagsvis ett halvt år åt en för uppgiften lämplig person. Styrelsen för veterinärhögskolan hänvisade till att frågan om undervisningens i fjäderfäsjukdomar organisation upptagits till behandling i ett förslag till plan för högskolans utveckling, som inom den närmaste tiden komme att framläggas. Lantbruksstyrelsen — som framhöll att en veterinär, som bereddes möjlighet att specialisera sig på fjäderfäsjukdomar, säkerligen skulle verksamt bidra till ett rationellt bekämpande av ifrågavarande sjukdomar samt att fjäderfäavelsföreningens ansökning därför torde vara värd beaktande — föreslog att ansökningen skulle upptagas till behandling i samband med nämnda förslag till plan för veterinärhögskolans utveckling. Statskontoret avstyrkte bifall med hänsyn till vad de i ärendet hörda fackmyndigheterna anfört.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1940/41 föreslog styrelsen för veterinärhögskolan att en fjäderfäavdelning skulle få inrättas inom högskolan samt att ett årligt anslag av 2 000 kronor skulle anvisas, varjämte styrelsen ifrågasatte att ett resestipendium å 4 000 kronor inrättades för veterinärer, som önskade specialutbilda sig i ämnet utomlands.

I 1940 års statsverksproposition anförde föredragande departementschefen, att de av veterinärhögskolans styrelse framlagda förslagen om inrättandet av en särskild fjäderfäavdelning syntes honom vara av så genomgripande art, att förslagen borde göras till föremål för ytterligare övervägande, innan något bestämt ståndpunktstagande skedde till desamma, varför departementschefen fann sig för det dåvarande icke kunna tillstyrka genomförandet därav.

Sveriges fjäderfäavelsförening överlämnade under hösten 1942 till ifrågavarande sakkunniga för omorganisation av veterinärbakteriologiska anstalten en framställning, däri hemställdes att de sakkunniga ville upptaga frågan om inrättande av en konsulentbefattning i fjäderfäsjukdomar till behandling. Föreningen anförde därvid — under erinran om sin tidigare framställning i ämnet — i huvudsak följande. De starka motiv, som föranlett föreningen att söka få ett komplement till statens veterinärbakteriologiska anstalt för att fullständiga det betydelsefulla arbete, som där utfördes, funnes fortfarande kvar. Därjämte hade föreningen sig bekant att

sedan en tid en liknande konsulentbefattning i svinsjukdomar inrättats vid anstalten med, enligt vad som försports från djurägarhåll, mycket gott resultat. Av denna anledning hade fjäderfäavelsföreningens styrelse funnit det lämpligt att fästa uppmärksamheten på önskvärdheten av att en liknande befattning som för svin jämväl föresloges till inrättande för höns i samband med veterinärbakteriologiska anstaltens omorganisation. Då veterinärkåren i allmänhet vore mindre väl initierad i fjäderfäsjukdomar och fjäderfäskötsel, hade fjäderfäodlarna icke lika god hjälp vid bekämpandet av nämnda sjukdomar, som exempelvis lantbrukarna hade vad gällde de större husdjuren. Av denna anledning hade fjäderfäodlarna så gott som uteslutande vänt sig till veterinärbakteriologiska anstalten vid utbrott av sjukdomar i besättningarna. Då emellertid en hel del sjukdomar voro svåra och i vissa fall omöjliga att klarlägga på anstaltens laboratorier, enär de krävde noggrann undersökning av den miljö, där djuren vistades, ävensom ingående kunskaper i praktisk hönsskötsel, kunde djurägarna från anstalten icke erhålla så omfattande upplysningar om bekämpandet av sjukdomarna, som vore önskvärt. Det syntes därför vara av stor vikt att en tjänst inrättades vid anstalten för tillgodoseende av fjäderfäodlarnas behov av specialutbildad hjälp för övervinnande av fjäderfäsjukdomarna.

Såsom ifrågavarande sakkunniga framhållit krävas ofta för utrönande av orsaken till sjukdomsfall och dödsfall inom fjäderfäbesättningar undersökningar av levande djur och utredningar rörande utfodringen samt de hygieniska och avelstekniska förhållandena inom den besättning, där sjukdomen ifrågakommer. Att fastställa orsaken till en sjukdom enbart genom obduktioner, bakteriologiska eller andra laboratorieundersökningar är nämligen i många fall förenat med stora svårigheter och ibland omöjligt. För diagnostiken och utredningen angående orsaken till en sjukdom är det av största betydelse, att undersökningarna kunna verkställas på platsen. För närvarande saknar statens veterinärbakteriologiska anstalt möjlighet härtill, enär anstalten icke äger tillgång till för ändamålet erforderlig personal. Anstalten söker visserligen så långt möjligt är införskaffa erforderliga uppgifter genom tjänsteveterinärerna i landet men dessa besitta som regel icke de specialkunskaper, som krävas för att verkställa utredningar i förevarande avseenden.

Vidare erfordras, då en sjukdom diagnosticerats, en sakkunnig veterinär, som kan lämna djurägaren råd och upplysningar angående dess behandling och de omständigheter i övrigt, som kunna vara av betydelse för sjukdomens bekämpande.

Det må framhållas, att fjäderfäsjukdomarna förorsaka landets djurägare avsevärda förluster, ett förhållande som icke minst i rådande försörjningsläge framstår såsom synnerligen allvarligt. Särskilt hönsleukosen

har under de senaste åren fått en enorm utbredning, vilket särskilt torde vara att tillskriva försäljningen av avelsägg från olika avelsstationer, där denna sjukdom är stationär. Hönsleukosen är för närvarande en av de mest förlustbringande fjäderfäsjukdomarna i landet. Det framstår därför såsom i hög grad nödvändigt att sjukdomsförekomsten och hälsotillståndet inom avelsstationerna bliva föremål för en noggrann kontroll. Till belysande av de stora värden, varom här är fråga, må anmärkas att fjäderfäuppfödningens produktion av ägg och kött för år 1938 beräknats uppgå till ett sammanlagt värde av 80 miljoner kronor.

För ett framgångsrikt bekämpande av fjäderfäsjukdomarna synes sålunda en befattningshavare med specialutbildning på ifrågavarande område vara av behovet påkallad. Såsom redan framhållits har en mycket stor del av hönssjukdomarna primärt samband med utfodrings- och avelstekniska spörsmål, och sjukdomsfrekvensen har under nuvarande försörjningsläge visat en i hög grad oroväckande stegring, vilket torde få till största delen tillskrivas sjukdomar, som bero på utfodringsfel och foderförgiftningar. Då det torde vara av stor betydelse ur folkhushållningens synpunkt att fjäderfäuppfödningens produktion icke minskas till följd av fjäderfäsjukdomar, synas vägande skäl föreligga för att icke längre uppskjuta frågan om inrättande vid veterinärbakteriologiska anstalten av en befattning såsom konsulent i fjäderfäsjukdomar. Befattningen synes tills vidare kunna inrättas såsom halvtidstjänst med årsarvode av 5 000 kronor. För befattningen torde i övrigt gälla ovan angivna bestämmelser rörande den av de sakkunniga föreslagna konsulenten i fjäderfä- och pälsdjurssjukdomar.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 129 måtte besluta, att med ändring av Kungl. Maj:ts förslag inrätta vid statens veterinärbakteriologiska anstalt en befattning såsom konsulent i fjäderfäsjukdomar med arvode av 5 000 kronor.

Stockholm den 22 mars 1943.

B. A. Nilsson.

John Gustavson
i Guntorp.